

U nastojanju pružanja savjetodavne pravne pomoći hrvatskim iseljenicima, povratnicima u Republiku Hrvatsku, slijedom njihovih učestalih upita vezanih za ostvarivanje povlastica, odnosno oslobađanja od plaćanja carine i PDV-a, objavljujemo sažetu i potpunu informaciju na tu temu koja je rezultat suradnje Hrvatske matice iseljenika i Središnjeg ureda Carinske uprave. Nadamo se da ćemo sadašnjim i budućim povratnicima omogućiti lakše snalaženje u šumi hrvatskih carinskih propisa i olakšati im povratak, ako su se već ili se tek namjeravaju na njega odlučiti.

Najznačajnija promjena odnosi se na vrijeme koje treba biti provedeno u inozemstvu da bi se stekli uvjeti za povlasticu. Prema najnovijim izmjenama pravo na oslobađanje od plaćanja carine stječe svaka fizička osoba koja je neprekidno boravila u inozemstvu najmanje 12 mjeseci, pod uvjetom da je predmete kućanstva posjedovala i koristila najmanje 6 mjeseci prije doseljenja u Republiku Hrvatsku.

*Diana Mašala Perković,
pravna savjetnica HMI*

NAJNOVIJE IZMJENE CARINSKOGA ZAKONA

Zbog usklađivanja hrvatskoga zakonodavstva s europskim pristupilo se izmjeni Carinskoga zakona, koja je stupila na snagu i počela s primjenom 1. siječnja 2007. godine („Narodne novine“, br. 138/06).

Tako je u članku 187. taksativno navedeno ukupno 21 osnova (vrsta i oblika) oslobađanja od plaćanja carine, a ujedno je propisana i zabrana prodaje, otuđenja, davanja drugome na uporabu, zalog, najam ili korištenje u druge svrhe od one zbog koje je odnosna roba bila oslobođena od plaćanja carine, osim ako se prethodno ne plati carina. Kao opći rok zabrane otuđenja određen je period od 5 godina od dana puštanja robe u slobodan promet, izuzev za tzv. povratnička oslobađanja gdje je taj rok godinu dana.

Vlada Republike Hrvatske donijela je i novu Uredbu o uvjetima i postupcima za ostvarivanje oslobađanja od plaćanja carine, koja je stupila na snagu 12. siječnja 2007. godine, objavom u „Narodnim novinama“, br. 5/2007.

Najkrupnije promjene u sustavu oslobađanja izvršene su u okviru olakšica tzv. "povratnika", tj fizičkih osoba koje se nakon određenog vremenog razdoblja boravka u inozemstvu vraćaju – doseljavaju u Republiku Hrvatsku, a koje su u najvećem broju konkretnih slučajeva hrvatski državljani iseljenici, a sada povratnici.

Tako je člankom 187. stavak 1. točka 11. Carinskog zakona, te člancima 17. – 21. Uredbe o uvjetima i postupcima za ostvarivanje oslobađanja od plaćanja carine, propisano oslobađanje od plaćanja carine i poreza na dodanu vrijednost na upotrebljavane predmete kućanstva koji se uvoze pri preseljenju fizičkih osoba iz drugih zemalja u Republiku Hrvatsku.

Uvoz predmeta kućanstva

Navedenim propisima, uvoz predmeta kućanstva uz primjenu oslobađanja od plaćanja carine i PDV-a nije ograničen vrstom, količinom i vrijednošću, što praktički znači da ne postoje zapreke za uvozom i više komada određenih istovrsnih predmeta, primjerice kućanskih aparata, TV prijemnika, motocikla, pa i više osobnih automobila u posjedu povratnika – korisnika olakšica, odnosno članova njegove obitelji u inozemstvu.

Pod predmetima kućanstva smatraju se npr. namještaj, kućanski aparati, razni električni uređaji, razni drugi predmeti za uređenje i opremanje kuće ili stana, a isto tako i hobi alat, manje poljoprivredne alatke i uređaji, kao što su motorna pila, freza, kosilica i sl., ukoliko se radi o predmetima podobnim za kućnu uporabu ili uporabu u slobodno vrijeme, odnosno ne za profesionalno bavljenje nekom djelatnošću. Također u predmete kućanstva se mogu svrstati i osobni automobili, motocikli, prikolice, kamp kućice, plovila, ukoliko je i ove predmete korisnik povlastice ili koji član njegove obitelji imao u vlasništvu šest mjeseci, ali i razumne količine potrošne robe (primjerice jednomjesečne zalihe živežnih namirnica), za koju, obzirom na njen karakter nije obvezatno prethodno šestomjesečno posjedovanje. Pod predmete kućanstva mogu se svrstati i kućni ljubimci, dakle žive životinje - psi, mačke, papige, itd, pa i konji za jahanje.

Korištenje oslobađanja od plaćanja carine i poreza na dodanu vrijednost moguće je uz ispunjenje dvaju osnovnih uvjeta:

- prethodnim boravkom u inozemstvu od neprekidno najmanje **12 mjeseci**, te
- posjedom i uporabom predmeta u inozemnom kućanstvu od najmanje **šest mjeseci** prije doseljenja u Republiku Hrvatsku.

Korisnici oslobođenja mogu biti:

- *hrvatski državljani koji su boravili ili radili u inozemstvu, ili*
- *strani državljani koji su od nadležnog tijela državne uprave (MUP-a) dobili odobrenje privremenoga ili stalnog boravka u Republici Hrvatskoj.*

Ostvarivanje oslobođenja provodi se u pravilu nakon fizičkog doseljenja korisnika u Republiku Hrvatsku, i to pri carinarnici nadležnoj prema mjestu njegova stanovanja u Republici Hrvatskoj.

Kako prema carinskim propisima procedure samoga carinjenja (što podrazumijeva podnošenje pisanoga zahtjeva, prilaganje određenih dokumenata, sačinjavanje carinske deklaracije, nazočnost samome pregledu robe i na kraju carinjenju) mogu obaviti isključivo osobe koje imaju tzv. otpremničku licencu, to je neophodno da doseljenici za provedbu ovih formalnosti angažiraju nekog od ovlaštenih otpremnika (špeditera) u Republici Hrvatskoj, odnosno mjestu gdje imaju adresu, odnosno gdje će se obaviti carinjenje. Na WEB stranicama Carinske uprave: www.carina.hr moguće je izvršiti uvid u sve otpremničke tvrtke u Republici Hrvatskoj. Ovi otpremnici provesti će sve potrebne carinske formalnosti za račun korisnika.

No, korisnik oslobođenja **mora sam pribaviti**, te potom predati spomenutom špediteru slijedeće isprave:

- ispravu kojom se dokazuje prethodni boravak u inozemstvu (za hrvatske državljane to je u pravilu potvrda koju izdaje diplomatsko ili konzularno predstavništvo RH u zemlji boravka, iako to mogu biti i neke druge vjerodostojne isprave iz kojih je vidljiv dotadašnji boravak u odnosnoj zemlji – kao što su potvrde prijave i odjave boravišta, potvrde o plaćanju socijalnog osiguranja, potvrde hrvatskog ili inozemnog poslodavca, a za strane državljane strana putna ili identifikacijska isprava)
- identifikacijsku ispravu (osobna iskaznica, odnosno prijava boravka MUP-u ako se osobna iskaznica još ne posjeduje),
- vlastoručno potpisanu izjavu o datumu doseljenja u Republiku Hrvatsku, te
- popis upotrebljivanih predmeta kućanstva koji se namjeravaju uvesti (u dva primjerka).

Činjenica posjeda i korištenja predmeta kućanstva u proteklom šestomjesečnom razdoblju dokazuje se računima ili drugim vjerodostojnim ispravama, odnosno u nedostatku istih ocjenu rabljenosti daje uredujući carinski službenik u postupku pregleda i carinjenja robe. Za predmete koji podliježu registraciji (osobni automobili, motocikli, plovila, prikolice) u navedenu svrhu služe prometne isprave odnosnoga predmeta, odnosno druge isprave o vlasništvu – npr. kupoprodajni ili darovni ugovor. Naime, prometni i drugi propisi pojedinih država dozvoljavaju uporabu motornih vozila od strane novoga vlasnika i bez primjene isprava vozila na njega, sve do isteka osiguranja i tehničkog pregleda vozila. U takvim slučajevima ispunjeni su uvjeti prethodnoga posjeda i korištenja vozila od strane korisnika oslobođenja, iako priložene isprave vozila glase na prethodnog vlasnika, ukoliko postoji ovjereni izvornik kupoprodajnog ili darovnog ugovora zaključenog najmanje šest mjeseci prije datuma doseljenja korisnika u Republiku Hrvatsku.

Pri uvozu osobnih automobila i motocikala, naravno uz ispunjenje gornjih uvjeta, uz oslobođenje od plaćanja carine i PDV-a, za odnosna prometna sredstva **nije potrebno provoditi tzv. homologaciju**, što znači da nije od značaja starost vozila.

No potrebno je naglasiti da se pri uvozu osobnih automobila, motocikala i plovila (glisera, čamaca i jedrilica), **oslobođenje NE odnosi na poseban porez**, te se isti (tzv. trošarina) uvijek obračunava i plaća sukladno odgovarajućim odredbama članka 6. Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove (NN, br. 139/97-95/04), te valja računati na ovaj obvezni trošak.

Korištenje oslobođenja ostvaruje se po doseljenju odnosno osobe u Republiku Hrvatsku, a uvoz se može obavljati tijekom **12 mjeseci** od datuma doseljenja, odjednom ili u više navrata, ovisno o željama ili mogućnostima samoga korisnika. Ovaj rok se može izuzetno i produžiti iz opravdanih razloga, što mora biti provedeno kroz podnošenje zahtjeva nadležnoj carinarnici, uz prilaganje dokaza o nastanku objektivnih okolnosti zbog kojih se uvoz nije mogao obaviti u roku od 12 mjeseci. Primjerice to mogu biti teška bolest

korisnika ili neke izvanredne političke ili druge prilike (nesreće, prirodne katastrofe) u zemlji iz koje se predmeti trebaju uvesti.

Naglašava se kako više **ne postoji** mogućnost naknadnog uvoza tzv. zamjenskih predmeta kućanstva iz prekooceanskih zemalja ili zemalja koje imaju drugačije tehničke standarde od hrvatskih.

Predmeti kućanstva koji se uvezu uz oslobođenje od plaćanja carine i poreza na dodanu vrijednost, **ne smiju se prodati, dati drugom na korištenje, zalog, najam ili rabiti u druge svrhe**, u razdoblju od 12 mjeseci u od dana uvoznoga carinjenja, osim ako se prethodno pri nadležnoj carinarnici ne plate uvozna davanja kojih je korisnik bio oslobođen.

Još je jedna značajna novost u okviru opisanoga oslobođenja – a to je mogućnost ponovnoga korištenja iste. Naime prema dosadašnjim propisima, opisano oslobođenje moglo se koristiti samo jednokratno, dakle jednom u životu. Kako ove osobe (da je spomenuto pravilo i nadalje ostalo u primjeni) ne bi prilikom ponovnoga povratka u Republiku Hrvatsku još jednom bile opterećene uvoznim davanjima (carinom i PDV-om), to je sada omogućeno ponovno (pa i višekratno) korištenje oslobođenja, kada god budu ispunjeni uvjeti jednogodišnjega boravka u inozemstvu.

Uvoz gospodarskog inventara

Glede uvoza opreme, odnosno **gospodarskog inventara**, propisi – članak 187. stavak 1. točka 12. Carinskog zakona, odnosno članak 19. Uredbe, na određeni način pooštravaju uvjete za njihov bescarinski uvoz.

Više se ne može uvoziti nova oprema već isključivo **rabljena**, i to uz uvjete da je korisnik – povratnik, koji se nakon prethodnog jednogodišnjeg boravka u inozemstvu, u odnosnoj zemlji obavljao samostalnu gospodarsku djelatnost putem samostalne poduzetničke djelatnosti ili firme (i koju zbog doseljenja u RH mora zatvoriti), pa istu djelatnost namjerava nakon doseljenja nastaviti obavljati u Republici Hrvatskoj, te da uvozi predmete gospodarskoga inventara - opremu koje je prije preseljenja koristio u okviru spomenute gospodarske djelatnosti u zemlji prethodnoga boravka najmanje **12 mjeseci**.

Na isti način, kako je to opisano glede uvoza predmeta kućanstva, ostvaruje se i oslobođenje od plaćanja carine pri uvozu opreme. Tako je putem otpremničke tvrtke, uz zahtjev za ostvarivanje oslobođenja potrebno podnijeti:

- a) potvrdu diplomatskoga ili konzularnoga predstavništva Republike Hrvatske ili drugu odgovarajuću ispravu, kojom se dokazuje prethodni neprekidni boravak korisnika u inozemstvu od najmanje 12 mjeseci,
- b) ispravu o boravištu u Republici Hrvatskoj,
- c) pisanu izjavu o danu preseljenja korisnika u Republiku Hrvatsku,
- d) isprave o obavljanju gospodarske djelatnosti i prestanku obavljanja iste u inozemstvu,
- e) izvadak iz sudskog registra ili drugu odgovarajuću ispravu, koja sadrži odobrenje za obavljanje odnosno gospodarske ili druge djelatnosti, odnosno predstavlja dokaz o ispunjavanju uvjeta za obavljanje iste, te
- f) popis predmeta gospodarskog inventara koji se uvoze, s naznakom njihovoga trgovačkoga naziva, tarifne oznake i količine za svaku stavku pojedinačno, te ukupne vrijednosti robe koja se uvozi.

Predmeti gospodarskog inventara uz oslobođenje od plaćanja carine mogu se uvoziti najdulje do isteka razdoblja od **12 mjeseci** od dana kada je gospodarska djelatnost u drugoj zemlji prestala s radom.

Oslobođenje od plaćanja carine odobriti će se samo ako se radi o proizvođačkoj ili uslužnoj djelatnosti. No, oslobođenje se **ne odnosi** na zalihe namijenjene za ljudsku potrošnju ili za životinjsku hranu, gorivo, te zalihe reprodukcijaskog materijala, gotovih proizvoda, poluproizvoda ili nedovršenih proizvoda, kao i na zalihe istih kod komisionara.

Potrebno je naglasiti kako se **oslobođenje odnosi samo na carinu, dok se porez na dodanu vrijednost plaća** (jer se uvozi oprema za gospodarski subjekt. koji mora biti u sustavu PDV-a) kao predporez, što znači da je u konačnici neutralan za korisnika.

Boris Šošarić, načelnik Odjela za carinske procedure u Središnjem uredu Carinske uprave